Ч. 44 Субота 25 лютого (9 марця) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

30-ті Загальні збори ц. к. галицкого товариства господарского.

В днях 4, 5 і 6 с. м. відбували ся у Львові в сали ратушевій 30-ті загальні збори ц. к. галицкого товариства господарского під проводом віцепрезеса ґр. Станіслава Стадницкого. По повитаню зборів і представленю комісаря правительственного, радника намістництва п. Клеберґа, наступило справозданє з діяльности комітету за 1894 р.

З сего справозданя показує ся насамперед, що товариство удержувало дві школи: хмелярску в Старім селі і огородничу у Львові; школи ті розвивали ся успішно і видавали добрі результати. Було намірене сполучити ті школи разом, але то доси не повело ся. — Товариство виплатило зарядови „Кулок рільничих“ 400 зр. субвенциї, а заряд ужив еї на переведенє люстраций господарств селяньских, при чім заразом поучано селян популярно о рільництві. Люстрациї переводили теоретично і практично образовані аґрономи: В. Шибиньский, Ж. Ґаварецкий, В. Король, К. Мілецкий і Ф. Найштайн. Люстрациї відбули ся в 260 громадах, по 23 повітах в присутности 11.000 слухачів.

З статистики рільничої, веденої минувшого року комітетом, показує ся, що в минувшім році взято разом під управу рілї 2,121.021 гектарів а позіставало відлогом 480.494 гектарів; з сіножатий загального простору 696.664 гектарів скошено 592.248 гектарів. — Тютюн управляно в 1894 р. на 2.370 гектарах а в минувшім році займала та управа 2017 гектарів. Тютюн садило 21 дворів, число плянтаторів з меншої посілости виносило 28.302 осіб. — Що-до годівлї худоби, то минувшого року засновано дві нові обори розплодові, а то в Глинянах і Розвиници (разом 15) і 12 нових обор розплодових півкрови (разом 39). Комітет підпирав зі своєї сторони в першім ряді годівлю Сіменталерів, бо та раса дає худобу невибагливу, скоро розвиваючу ся і добре поплатну. — Годівля безрог рівнож розвивала ся. До заснованих в 1893 р. 11 хлївів розплодових прибуло минувшого року нових 11 хлївів, так, що тепер єсть 22 хлївів розплодових. Прибули дві нові стациї кнурів, так, що всіх стаций єсть 7. — При школї рільничій в Дублянах отворено в 1894 р. стацию розслідну для аналїзи насіня, а хемічну стацию отворять аж 1895 р. Комітет виготовив реґулямін, як мають устроюватись поля розслідні в різних сторонах краю для проби з засівом збіжа і иншого насіня на різних навозах. Проби ті будуть відбувати ся під контролею професорів з Дублян. До переведеня тих проб послужать щорічні субвенциї міністерства.

На внесенє референта п. Онишкевича ухвалено по короткій дискусиї утворити в Яворові окремий відділ товариства. Др. Пілят реферував відтак справу заложення музея рільничого і будови власного дому у Львові для Товариства господарского. Музей має служити практичним интересам рільників. Референт поставив остаточно слідуючі внесеня: Збори поручають комітетови доложити всяких заходів, щоби заложити музей і поставити власний дім товариства; — збори уповажняють комітет ужити зелізного фонду Товариства на закупно ґрунту під будову музея і дому Товариства.

В справі торговлї безрогами ухвалено на внесенє п. Брикчиньского: Поручає ся комітетови зачати переговори з правительством і ґен. Дирекциєю зелізниць державних, щоби необходимі для торговлї безрогами пільги як найскорше могли бути введені в житє.

Справозданє о внесеню відділу перемиского в справі ревізиї катастру ґрунтового реферував п. Ґурский, котрий поставив слідуючі внесеня: 1) Взиває ся правительство, щоби поручило підчиненим властям — звернути увагу зверхностий громадских і обшарів двірских на наближаючу ся ревізию катастру і поучити популярно, яка співучасть припадає контрибуентам і зверхностям громадским при доходженю похибок в клясованю ґрунтів; відтак поучити їх о прислугуючім податникам праві подавання своїх жалоб, іменно з причини хибного приділеня парцель до иньших родів культури і кляс бонітацийних посредством зверхностий громадских до відомости властий політичних. — 2) Задля ревізиї приділеня ґрунтів до поодиноких клас комітацийних, а також ревізиї приходу катастрального, повинні бути зложені комісиї повітові, до котрих могли би властителї, покривджені теперішним клясованєм, вносити реклямациї.

В дискусиї над сею справою промавляли: Теодор Дмитро з Болестрашич, котрий підпирав внесеня відділу перемиского; — п. Менциньский, котрого повисші внесеня не вдоволили і котрий казав, що передовсім треба домагати ся зниженя загального контінґенту податку ґрунтового, та щоби рівночасно з заведенем податку особисто - доходового знижено податок ґрунтовий і чиншовий; бесідник ставив внесенє, щоби в тім напрямі виготовити мемориял до міністерства рільництва; — п. Федорович підпирав внесеня Менциньского, а крім того ставив внесенє, щоби комітет розі-

---

36)

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїщуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

Мулят застогнав, коли отворив очи і пізнав то місце знову.

Доктор Менров, що тимчасом відповідав на запитаня старика зовсім незрозумілими для него і без звязи словами, бо він почав вичисляти ему чим скорше всякі роди зломаня, побитя та ран від пострілу і удару, котрі би дуже радо хотів лїчити у якогось чоловіка — не міг вже дочекати ся пори, коли буде міг оглянути рани нещасливого. Він повтаряв заєдно, який то дуже щасливий случай, що він тут як-раз в пору з'явив ся. Аж коли его Сандер спитав, як він думає, чи мулят може ще жити, відповів затираючи собі руки з радости:

— Чому би не жив?... буде жити ще два або й три дні; маю надію, що его стрепаную[1] та відійму ему праву руку і праву ногу.

— Та на що? — спитав старий Ляйвлї здивований.

— Спустіть ся лиш на мене, панонську — відповів малий чоловічок чим скорше, не зважаючи дальше на питанє — спустіть ся лиш на мене. От тут, джентльмени, коло комина буде найлїпше місце для него на постіль.... вистане кілька вовняних дерг.... за мій труд, джентльмени, не жадаю більше нічого лиш трупа. — А коня менї чей позичите, щоби завезти трупа до Гелени.... вистане й старий мішок.... розрізуйте.

Старий Ляйвлї виніс ся тихцем з хати; ему вже аж якось лячно ставало коло сего чоловіка, а Кук і собі радо був би пішов за ним, коли-б був не мусів дещо ще залагодити. Сандер, що стояв довгий час задуманий коло муляти і до нікого анї словом не відзивав ся, приглядав ся пильно его станови і сказав наконець, коли той замкнув мутнї очи, що він лишить ся коло него. В кождім иншім случаю був би Кук на то ніяк не пристав, але тепер був таки рад з того і вийшов на короткий час з хати, але обіцяв ся незадовго вернути, щоби розпитати мулята про деякі справи, коли-б той прийшов знову до памяти.

Однісеньким наміренем Сандорфа було тепер не допустити до того; отже коли побачив, що він лиш сам один з доктором коло недужого, заложив руки і закусив зуби та ходив по хатї і укладав пляни, як і що ему робити.

Але бо він був тут і в критичнім положеню. Замітка старої Ляйвльової захитала дуже его намірене, з яким він сюди прийшов, коли вже таки не зовсім усунула его на бік. Він, бачите, довідав ся з еї розмови з Мрс. Дентоновою, що старі Бенвіки в Джорджії померли, а він через свою давнїйшу знакомість з Аделею Динмор знав, як они еї виховували та що і обходили ся з нею, як з рідною дитиною. Він мабуть зміркував, до чого Кельому еї потреба — видко, що еї ждала значна спадщина, бо прецї Блякфут казав ему, що Келї переписує ся часто з Сімровом в Джорджії. Коли так, то платня, визначена ему за прислугу, не стояла в ніякім відношеню до виску. На всякий случай треба єму було ще раз поговорити з капітаном, коли-б мав підпирати его пляни, або бодай дати ему здогадати ся, що він лїпше знає ту справу, як то може капітанови здавало ся. Коли-ж би капітан упер ся, чого він однакож не побоював ся, ну, то знайшов би ся може якийсь инший спосіб, щоби собі самому придбати хорошу добичу. Як би то можна зробити, він в сій хвили ще й сам не знав, але старому розпутникови не видавало ся нічо неможливого там, де розходило ся о его власну особу. На всякий случай мусів він пляни Келього відложити, щоби ще й самому розвідати, що потреба. Зловлене мулята могло послужити ему за знамениту вимівку, длячого він не виконав без проволоки даного ему приказу.

Стан мулята був ще й без того новою причиною его поступованя. Єму годі було відступити від него, не переконавшись насамперед, чи він не зрадить якої тайни і взагалі, чи він

---

[1] Трепанувати значить: вийняти кість з голови людской; давнїйше роблено то при помочи кружлячої пилочки, нинї — за помочию долітця.

слав до виділів повітових поучене що-до ревізиї катастру ґрунтового, та щоби міністерству скарбу представити причини упадку рільництва. — Остаточно ухвалено внесеня пп. Менциньского і Федоровича, другу часть внесень відділу перемиского і внесене Скалковского, щоби о ухвалї загальних зборів повідомити Коло польске телеґрафічно.

Перегляд полїтичний.

Молодоческий посол Ратай, котрий виступив з молодоческого клюбу длятого, що не годить ся з поглядами того-ж клюбу на справу заведеня загального права голосованя, ставав сими днями перед своїми виборцями, а ті удобрили его поступоване і ухвалили утворити самостійну ческо-патріотичну партию економічну без всякого суспільного радикалїзму. Так отже молодоческа партия розбила ся фактично на два противні собі табори.

В справі т. зв. місиї кард. Шенборна (в справі виступленя против християньского социялїзму) в Римі, вказує Fremdenblatt на то, що то не відповідає традициям Ап. Престола, коли Папа висказує ся не розваживши наперед справи основно; а то, здаєсь стало ся тепер в Римі, длятого треба чекати рішеня Папи, яке западе на основі мнїня дотичної конґреґациї.

З Петербурга доносять, що звістні розрухи студентскі пішли з того, що студенти у всїляких публичних льокалях домагали ся, щоби грано марсилїянку, а коли їх не послухано, то они самі почали сьпівати марсилїянку та російскі піснї революцийні. Після справозданя полїциї брало участь в тих розрухах звиш тисяч студентів.

З поля хіньско-япаньскої війни доносять, що армія япаньска посуває ся заєдно наперед і що тиждень тому назад побила знову армію хіньску, в силї 18.000 мужа і 29 пушок. Битва вела ся серед великої метелицї сьніговоі.

Новинки.

Львів дня 8 марця 1895

— **Громадї Мізунь старий** в повіті долиняньскім уділив Є. Вел. Цїсар 300 зр. запомоги на погорільців.

— **Дирекция** женьскої семинариї учительскої у Львові подає до відомости, що екстерністки, котрі хотять складати там іспит зрілости, мають внести поданя до дирекциї найдальше до 31-го марця 1895.

— **Нова читальня „Просьвіти“** засновує ся в Волп жовтанецкій жовківского повіта. Єсть се вже 181-ша читальня „Просьвіти“ з черги.

— **Тяжка зима.** Здавало ся, що вже конець зими; на дворі троха потеплїло і сніг почав таяти. Тимчасом від вчера маємо знов сніг. Не дай Боже, як ті купи снігу почнуть раптом таяти, то готова бути знов повінь. В полудневих краях тепер зима не лекша, як у нас. На приклад в Аббазиї три дни була метелиця і околиця виглядає зовсім так, як би лежала в наших сторонах.

— **Інфлюєнца** ширить ся по ріжних місцях, а також у Відни. Доси та слабість не має небезпечних наслідків. — Віденьскі лїкарі радять на інфлюєнцу таке робити: коняк мішає ся з молоком або з якоюбудь водою, котра має в собі квасок, і пє ся. Біда лиш в тім, що не кождого на коняк стати.

— **Дики.** З Бобреччини доносять, що дня 1 марта відбули ся в посілостях ґр. Романа Потоцкого, в лїсї „Тарасів“ лови на дики. На 18 виполошених штук убито 16. Дики в тамтїй охрестности були правдивою язвою для селян.

— **На спалене.** В Одесї мали спалити сими днями 31 мілїонів фосфорових сїрників. Фабрикант Люлькімахер, з причини підвисшеня акцизи від фосфорових сїрників, уважав користнїйшим для себе спалити сірники, як пустити їх в торговлю. Він удав ся з просьбою до акцизового уряду і дістав дозвіл на спалене свого виробу.

— **Средство против пискової зарази у худоби** відкрив Італїянець Моранді, а єсть се вивар з дикоростучого тимяна (Thimus vulgaris). На сю заразу в послїдних лїтах уживали сего средства італїйскі господарі з дуже добрим успіхом і італїйске міністерство рільництва призначило для специяльного розслїду сего средства проф. Піяна. Сей референт потвердив вповні сьвіглі успіхи лїченя і поручив вивар сеї трави також яко охоронне средство; до него при появі перших ознак недуги в стадї додають води, котрою напувають худобу. Сам вивар приладжує ся звичайним способом: заварює ся один фунт тимяна в чверти ведра води. При лїченю так поступають: промивають насамперед недужій худобині рот чистою водою, усуваючи з зубів і ясен при помочи губки слиз, а потім вливають до губи пів фляшки тимянового настою. Копита обмивають також з початку водою з милом і витирають до суха, а відтак обмивають виваром і ставлять худобину на сьвіжу, мягку соломяну підстілку. Такий лїк має певно помагати.

— **Процес в Тернополи.** Від понедїлка веде ся в Тернополи головна розправа карна против молодїжи польскої, обжалованої о зраду головну і образу Монарха. В акті обжалованя сказано: „Перед трибуналом стає обжалованих 26 молодців, по більшій части учеників семинариї учительскої і ґимназиї в Тернополи, — а іменно: Вячеслав Божемский, Ос. Шельонґ, Каз. Бенецкий, Тома Кшиворончка, Винк. Хабин, Адольф Пфіцнер, Жиґм. Зубчевский, Лев Хвальбиньский, Каз. Каґане, Ант. Стриєвский, Е. Балазиньский, Стан. Куна, Ос. Савицкий, Іван Влосек, Стан. Влосек, Март. Войнарович, Каз. Балицкий, Кароль Кромп, Авг. Тхужевский, Ос. Шпільфоґель, Ад. Клїмеш, Бол. Кобак, Стан. Душик, Стан. Беньовский, Ос. Москва і Кар. Скельский.

З повисшого числа перших дванацять єсть обжалованих о злочин головної зради, поповнений тим, що кождий з них „в рр. 1892, 1893 і 1894 в Тернополи (а що до Божемского то й у Львові), получивши ся в тайний союз, що мав на цїли — при помочи опозициї, дискредитованя і висьмівания правительства, підбурюваня до опору против него, а також не виключаючи оружного повстаня — відзискане для народу польского державної независимости, предприняло акцию, звернену до відорваня Галичини від одноцїльної звязи державної цїсарства австрийского.“

Шістьох з наведених, почавши від Шельонґа а скінчивши на Зубчевскім, обжалове

чого не знає. Коли-б мулят міг стати ся небезпечним для острова, то вимагала того не лиш сама присяга — він би о то може й не дуже журив ся — але й его власна безпечність, щоби зробити его нешкідливим, а вся его надія спочивала тепер лиш в тім, щоби позбути ся всїх сьвідків і відтак борзо та неспостережено мулятови смерть зробити. Він же й так був окровавлений, то й нікому не прийшло би на гадку его близше ревідувати, а труп, раз похований або відданий доктрови, певно би его не зрадив.

Але той плян не удав ся ему через ту якусь страшенну пристрасть доктора, котрий ніяк не хотїв відступити тяжко раненого і за ніщо в сьвіті був би не дав ся намовити вийти з комнати, хоч би лиш на хвильку; він взяв ся тепер навіть, хоч то нещасливого дуже болїло, оглядати его по цїлім тїлї, де він найбільше покалїчений. Сандер хотів недопустити до того тим способом, що казав, щоби насамперед постарати ся о луб, котрим можна би зломані кости взяти в клїщі. Але доктор не хотїв того й слухати, лиш наставав на то, щоби руку й ногу відтяти і длятого почав розкладати з торби, яку приніс з собою, потрібні до того прилади. В торбі тій було зверха повно якихсь фляшинок та коробок, а під сподом тяжка батерия — ножі, пилки, скальпелї та всїлякі инші інструменти, такі якісь погані та страшні, хоч і дуже чистенькі, що на їх вид аж мороз ішов по тїлї.

Фляшинки та коробки поуставляв доктор, щоби їм що не стало ся, на примурку коло комина, а пилки та прочі інструменти порозкладав на одинокім малім столї, який був в хатї, так, що коли Кук, зайшовши раз там, побачив їх, то закляв ся сьвято, що вже нїколи не буде їсти при тім столї.

Тимчасом по другім боцї в Ляйвльовій хатї радили мужчини, що тепер робити, щоби зловити ще й білого, котрий утік, бо Кук казав, що після думки доктора не можна на то числити, щоби мулят на стілько прийшов до сил, аби від него можна чого путнього довідати ся. Коли они ще так радили, вернув і Джемс та розповів, що Коттон пішов в ту сторону, як до ріки і певно пустить ся або на полудне, або піде за ріку. Одного і другого не треба допустити, бо він не лиш що вже убивав людий в Арканзасї, задля чого визначено заплату за его голову, але аж тепер таки вже на добре возьме ся до убийств та розбоїв. Отже щоби охоронити сусїдну державу від такої язви та й не допустити, щоби злочинець вернув знову в їх власні сторони, постановили они дати знати сусїдам понад рікою Місісіпі та завізвати їх на поміч. А що Кук був в сих сторонах за короткий час, щоби їх міг добре знати, то мав Джемс вибрати ся в сїй цїли в ту сторону, як Гелена, або ще й трохи поза Гелену та зібрати всїх поліщуків, а старий Ляйвлї пустив ся просто до ріки, щоби тут приготовити все, що потреба. Вечером мали они вернути, щоби довідати ся, чи не надійшли вісти з других сторін. Они справедливо не хотїли в то вірити, щоби злочинець схотїв утїкати горі рікою, а то, щоби він втїкав до самої Гелени, уважали таки за неможливе, бо їм анї на думку не прийшло, в якій звязи стоїть Гелена зі злочинцями в сусїдних державах.

Кук мав тимчасом старати ся при помочи доктора привести мулята знов до житя і длятого, що він тепер вже досить натерпів ся за свої гріхи, обіцяти ему, що не буде зовсїм караний, коли скаже, де сховані особливо ті дорогоцїнности, що попродали в Аітль Рок і хто его спільники, котрих доси ще не викрито.

Дами лагодили ся тепер до від'їзду, бо в тїсній і без того Ляйвльовій хатї не стало тепер через сю сумну пригоду місця. Річ во всїм природна, що Джемс мусїв тепер здогадувати ся, що Мр. Говес, як тут Сандер себе називав, поїде також разом з женщинами, бо він і так приїхав був по панну Аделю. Отже заким сїв на коня, пішов ще раз до дам та просив, щоби вибачили ему, що він їх бодай трохи не відведе, бо справа, о котру розходить ся, єсть дуже пильна і годї єї проволїкати, хоч би лиш чверть години. Однакож з недїлї мабуть вже все закінчить ся і він тогди приїде знов до Гелени та забере їх сюди але вже на довше. Підійшов відтак до обох пань та подавши їм руку устиснув їх сердечно, скочив відтак на коня та поїхав чвалом, а старий Ляйвлї тимчасом взяв також свою рушницю на плече, вложив в тайстру від куль трохи провіянту та сказавши коротко „Ґуд бай“ [2]) хотів вже також пустити ся в свою дорогу.

— Але ж Мр. Ляйвлї — відозвала ся тут Мрс. Дейтонова і заступила ему дорогу — ви знов босо? Та ж ви ледви що подужали.... а то чей не вийде вам на здоровлє. А що буде, як ви знов таки добре перестудите ся і опісля прийде ся вам цїлими місяцями лежати в постели?

Старий усьміхнув ся — він о тім не думав, ба, то би ему навіть і на гадку не прийшло — може кілька днів, коли-б набавив ся пропасниці, але не цїлі місяці.

— Така, бачите, вже моя навичка — відповів він — я не люблю черевиків.

— Та ви его до того не намовите — відозвала ся стара Ляйвльова — що я вже не робила, як і не просила, так дарма; він такий упертий, що волить, щоби ему черевики поплїснїли, як щоби їх узув. Хиба деколи в недїлю їде в них до церкви.

Старому ставало вже якось ніяково і він

---

[2]) Ґуд бай (good bye)=майтесь в гараздї.

прокураторпя також о злочин обиди Монарха, поповнений тим, „що в тім самім часї і місци кількократно в присутности більше осіб нарушили честь приналежну цїсареви“.

Крім того обжаловані Божемский і Савицкий о злочин заколоту публичного спокою, а Шельонґ і Бенецкий також о провину против публичних заведень і устроїв, бо Шельонґ мав в 1894 р. без дозволу власти прасу друкарску, а Бенецкий хотів 24 падолиста 1894 наклонити дарунком дозорця вязниць Малкевича до нарушеня обовязку урядового. — Вкінци тринацятьох послїдних, почавши від Ів. Влоска а скінчивши на Скельскім, обжалове прокураторпя о провину против публичного спокою і ладу, бо всї они мали належати до тайного стоваришеня під назвою „Organizacja.

До розправи візвано 22 сьвідків, по більшій части учеників, товаришів обжалованих, а також деякі особи зі Львова, як п-ю Марию Ломницку, і еї мужа, професора Марияна Ломницкого, Опалка, п-ю Кепльову, Вехслерову.

На слїди злочинів навела така обставина: Ученик семінариї учительскої в Тернополи, Коґутиньский сповідаючи ся на Великдень 1894 дістав поручене від сповідника, щоби о „непорядках в інтернатї“ тої учительскої семінариї донїс кс. Лїбревскому, управителеви інтернату. Коґутиньский се зробив, а кс. Лїбревский зарядив доходженє дисциплїнарне, з котрого показало ся, що поведене питомцїв інтернату було не відповідне, бо висьмівали устрій державний і з погордою висказували ся о релїгії, — а з відозви краєвої Ради шкільної виходить, що „устроювали недозволені збори, проводили цїлї ночі по-за домом, уживали горячих напитків і приставали з особами підозрілими, вкінци, що декотрі з них поповнили злочини. Недорослі молодики висказували ся з погордою про особу Є. Вел. Цїсаря і — як каже акт обжалованя — мали тайне товариство з власною прасою друкарскою. Ту прасу і друкарский папір найшли у Шельонґа. У него також найшли письма социялїстичні і відозви революцийні, а в солом'янцї в дверех зашиту рукопись під заголовком: „Uchwały zapadłe na pierwszym zjeździe delegatów w 1892 r.“ Зі змісту рукописи показує ся, що се статути тайного товариства. В 1-шім параґрафі поставлено проґрамою „тайну працю, змову і орґанізацию тайну, котрої цїль: віздискати для народу польского полїтичну независимість“ Між дорогами, ведучими до тої цїли, не вилучає та проґрама також оружного повстаня. Відтак поручає ся звернути увагу на люд, кляси робітничі і молодїж.

В червни 1891 р. вело ся у Львові слїдство карне против Тад. Сосняка о тайні стоваришеня між молодїжию шкільною. З слїдства показало ся, що ще в 1887 р. засновало ся тайне стоваришене під назвою „Związek polskiej ligi narodowej“, котре обнимало кілька ґімназий галицких; 18 січня 1891 р. по викритю того союза дирекциями ґімназияльними его розвязано. Натомісць мали заснувати ся якісь инші товариства, а львівска полїция здогадує ся, що тернопільске товариство було продовженем союза Сосняка і мало два з'їзди відпоручників.

Слїдство потвердило се і декотрі обжаловані признали ся самі, що належали до тайного товариства. Сьвідки потвердили се також. Такий короткий зміст акту обжалованя.

Трибуналови проводить радник Двора Криницкий; яко вотанти засїли: радники Позняк і Шабенбек та секретар Крвавич. Обжаловане вносить прокуватор Вечежек. Оборони підняли ся адвокати: Лїліен, Сорокь і Дулемба зі Львова та Тшценецкий, Ляндав і Розенфельд з Тернополя. Розправа явна. Найстарший обжалований, Божемский, має 26 лїт, Савицкий 23, а всї прочі від 19 до 21. До тайного союза не належав анї один Русин. Цїлого процесу не подаємо, бо на то в нас місця мало; коли скінчить ся, то подамо засуд.

Господарство, промисл і торговля.

Товари корінні.

(Дальше).

Позаяк цинамону уживають на цїлім сьвітї, то торговля ним єсть дуже значна. Здає ся, що первістним осередком продукциї і торговлї цинамону був край Сомалїв на всхіднім побережу Африки а Цейльон став ся аж пізнїйше другою вітчиною цинамону. Аж до 15-го столїтя держали Магометани у великій тайнї, звідки они привозили цинамон, а заким Голяндцї заложили на Цейльонї свою кольонїю, приносила торговля цинамоном тамошним жителям дуже великі доходи. Там були тогди цїлї лїси дерева цинамонового, а ще й нинї єсть там засаджених ним кількадесять тисячів моргів і яких 25 000 людий має там з него заробок. Аж до 1833 р. була на Цейльонї окрема кляса людий, вічних, найбільше упослїджених невільників, котрі лиш з того жили, що здирали кору з цинамонового прутя. Нинї сам Цейльон продукує яких 40 до 50 тисячів сотнарів цинамону, а головна торговля ним виходить з Кольомбо, столицї Цейльону, де суть прекрасні сади цинамонові, та іде переважно через Льондон до Европи. У нас спроваджує ся цинамон майже виключно через Триест.

4. Бібкове листе і бібки.

Найзвичайнїйшим, хоч досить мало уживаним, і дешевим корінєм єсть листе і овоч, — з правдивого лавру або бібківця, дерева, що походить з Азиї, але росте нинї дико скрізь в полудневій Европі, головно же в Грециї та Італії, де творить цїлї гаї. Бібковець росте звичайно корчами, а яко дерево доходить иноді до висоти 6 метрів. Листе его єсть шкірасте, грубо жилковане і вічно зелене а берегами филясте. Овоч, т. зв. в торговли бібка, єсть брунатно-чорна ягода, величини черешнї, котра під шкіркою має жовто-брунатне ядро, котре легко розпадає ся на дві половички. Як листе, так ще більше овоч, мають в собі етеричний олїєць сильно корінного смаку і запаху.

Сире листе не має нїякого запаху, аж по засушеню без[...] оно досить приятно а смак має гіркаво-терпкавий. Его зривають разом з галузками і сушать звичайним способом, а відтак прасами збивають в більшу масу, ваги по 50 кільо, обшивають полотном, стягають зелїзними обручами і так пускають в торговлю. Бібки засушені пакують ся в мішки по 50 кільо ваги. Листя бібкового уживають за приправу до страв а бібків до тїста і до виробленя т. зв. лаврового масла, котре видушує ся із сирих овочів, єсть зеленавої барви, неприятного запаху і гіркого, пекучого смаку. Лаврового масла, котре єсть властиво олїєм, так густим як н. пр. масло, що зрідло в теплї, уживано давнїйше загально яко лїк; нинї уживають его лиш рідко від деяких нашкірних недуг. Потовчених бібків, змішаних з хлїбом, уживано давнїйше до троеня риби.

Торговля бібковим листем і бібками єсть досить обмежена. Найбільше минає ся бібкового листя, але майже виключно по містах; селяни купують бібки, головно до великодного тїста, але також рідко. Для достави бобкового листя і бібків суть важні міста Река (Фіюме) і Триест. Лавр бібковець був у стародавних Греків і Римлян символом слави, а вінцями з лаврового листя нагороджувано славних і заслужених людий. Звичай сей задержав ся аж до нинї.

Телеграми.

Відень 8 марця. Fremdenblatt констатує, що Є. Вел. Цїсар не іменований пруским ген.-маршалком; цїсар нїмецкий лиш з особливих взглядів просив нашого Монарха, щоби Він на уніформах своїх полків пруских носив відзнаку пруского маршалка.

Відень 8 марця. Від'їзджаючого кн. Лабанова відводили на дворець ґр. Кальнокий, шефи секций Пасетті і Чіракий і майже всї члени тїла дипльоматичного.

Мадрид 8 марця. Королева реґентка подужала і приймала на авдиенциї президента мінїстрів. — Парлямент ухвалив на війну на острові Кубі потрібний кредит. Ґен. Аоріх заняв місто Баіре на Кубі, ворохобники повтікали.

Йокагама 8 марця. Ґенерал Ямаґата іменований мінїстром війни.

хотів іти, але Аделя заступила ему дорогу та взявши его за руку стала просити:

— Ходіть, Мр. Ляйвлї, і покажіть раз, що ваша жінка неправду каже та що ви умієте також і послухати. Правда, ви узуєте нинї черевики? От дивіть ся, буде непогода, а коли буде дощ і ви замочите ноги, то відтак занедужаєте.

Ляйвлї не знав вже що робити і споглядав лиш на двері. Але молодої, хорошої дївчини годї було так легко позбути ся, як его старої. Она так щиро дивила ся ему в очи, що він мимо волї став обтирати свої рапаві підошви об дилї, як коли-б дїйстно хотів вже убирати черевики. То побачила его жінка та побігла чим скорше до шафи і винесла ему так мало уживані его черевики або, як він їх називав, „ноґодави“, та поставила перед него. Коли его відтак Мрс. Дейтонова та Аделя ще раз попросили, взяв він насамперед правий, а відтак лївий, заглянув до кождого, як би бояв ся, чи там не вивелись які гадюки, покивав головою і наконець, зітхнувши глубоко, став їх узувати. Коли їх собі привязував, держала ему жінка рушницю.

Наконець попращав ся вдруге, а коли ішов через подвіре і стрітив Кука, то пустив ся саме попри жолїб, щоби той не видїв, що він в черевиках; він просто їх встидав ся.!

— Яка-ж я рада! — відозвала ся Аделя, коли старий перелїз вже був через огорожу і зайшов у лїс — що ми прецї раз довели до того. На такі старі лїта, то таки небезпечно так вже зовсїм не зважати на непогоду.

— Менї лиш дивно, що він узув ся — сказала Мрс. Ляйвльова — то лиш через вас, моя люба панночко, він би мене нїколи в житю не послухав, хоч як мене любить. Буду видїти, чи довго він їх буде носити; коли увикне, то ще его намовлю на вовняні панчохи.

Ой які-ж ти собі укладала пляни, добра Мрс. Ляйвльово на ті черевики та вовняні панчохи! — Коли-б ти була в сїй хвили видїла, що робив твій старий, то була би твоя надїя щезла як мрака.

А що ж робив oldman [3]) Ляйвлї?

Він ступав поволи і осторожно, як по лядах, бо й не увик був до черевиків, і не любив їх. Але скоро зайшов у дрімучі в темряві звори, оглянув ся ще раз по за себе, чи видко его хату. Видко — поміж деревами та корчами видніли ся ще білі хати. Він ішов ще як сто кроків, аж зайшов в то місце, де густо росли доґвудові дерева.

А що-ж тут робив oldman Ляйвлї?

Він припер осторожно рушницю під американьске дерево оріхове, розвязав ремінцї, здоймив черевики один по другім та повісив їх осторожно на густий вершок якогось низького корча доґвудового, відтак витягнув лїву а опісля праву ногу, як коли-б хотів, щоби они ему трохи розійшли ся від того, що були стиснені, взяв рушницю на плече і пустив ся весело дальше в лїс, а при тім вдоволений сам з себе усьміхав ся так, що кождий, хто би був его побачив, був би мав радість з того, що він хоч босо, ступає так жваво по жовтім листю та сухім ломачу.

З тої пори батько Ляйвлї вже не противив ся жінцї, коли она наставала на него, щоби він узув черевики. Дивно лиш було, що він завсїгди вертав з лїса в тім самім місци, куди до него зайшов. Жінка не знала чому, але за то знав він тим лїпше. Він мусїв насамперед узути повішені черевики, заким сьмів показати ся перед хатою.

(Дальше буде)

[3]) Читає ся: „ольд мен, — значить: старий чоловік, старик.

За редакцию відповідає Адам Кохвоевицкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.